

METODIKA TVORBY ODBORNÉHO TEXTU

- **Postup při tvorbě odborného textu**
- **Doporuč. rady při psaní odb. textu**
- **Etické zásady při psaní odb. textu**

Věra Anthová

XK010 Informační výchova

4 ZÁKLADNÍ PRAVIDLA

- **Téma odpovídá zájmům posluchače**
  - **Literatura k tématu je dostupná**
  - **Zpracovatelnost odpovídá úrovni studenta**
  - **Metodologické předpoklady odpovídají schopnostem studenta**
-

NEŽ ZAČNEME PSÁT

- **Volba tématu**
  - **Výběr vedoucího práce**
  - **Vyhledávání zdrojů**
  - **Zhodnocení relevantnosti zdrojů**
  - **Analýza zdrojů**
-

ZÁSADY PSANÍ PRÁCE

- **Střídmost terminologie**
  - **Dodržení odborného stylu**
  - **Neodbíhání od tématu**
  - **Pravopisná a mluvnická pravidla**
  - **Členění textu do odstavců**
  - **Zahájení psaní kdekoliv**
-

ZÁSADY PSANÍ PRÁCE

- **Autorský subjekt**
  - **Nepřekládání cizích textů**
  - **Dodržování pravidel citování**
  - **Nevytvářet plagiáty**
  - **Poznámkový aparát**
-

CITACE x PARAFRÁZE

- ❑ Při tvorbě odborného textu často citujeme nebo parafrázujeme důležité informace z jiných zdrojů
  - ❑ Jsme povinni uvést, ze kterých zdrojů jsme informace čerpali
  - ❑ Citace a parafráze musíme označit, aby byly identifikovatelné

  - ❑ Jaký je mezi nimi rozdíl?
-

CITACE x PARAFRÁZE

- **Citace** = doslovné převzetí části cizího textu
    - uvozovky, kurzíva

  - **Parafráze** = vlastními slovy převyprávěné cizí myšlenky

  - Existuje několik způsobů jak citace a parafráze v textu označit
-

Označení citací a parafrází v textu

---

1. Číselné označení v podobě horního indexu + bibliografický záznam v poznámce pod čarou nebo v pozn. aparátu na konci kapitoly (humanitní vědy)

- Jestliže citujeme ze stejného zdroje několikrát za sebou -> nepíšeme znovu celý bibl. záznam zdroje, ale zkrátíme na Tamtéž, s. 53.
  - Pokud mezi citacemi jiný zdroj -> nutné opět celý bibl. záznam
-

Označení citací a parafrází v textu - humanitní vědy

Příklad 1 (černě text autora, červeně citát, modře parafráze zde i v dalších příkladech)

Nezbytnost uvedení zdroje, z něhož jsme čerpali, uvádí i Šesták, když zdůrazňuje, že „**správná a přesná citace je předpokladem snadného nalezení příslušného literárního pramene.**“¹ Zároveň doporučuje zapsání úplné bibliografické citace, pouze u časopisů, které jsou citujícímu dostatečně známy nebo figurují v seznamech doporučených zkratk, je možné užít zkrácenou podobu názvu periodika.² Na nutnost uvádět citace upozorňuje i Ivanová a Juříčková, přičemž uvádějí, že „**citáty umístěné v textu se vkládají do uvozovek.**“³ Při tvorbě citace je pak – jak uvádí Šesták – nutné přebírat údaje z titulní strany knihy.⁴ V případě, že na titulní straně nejsou uvedeny údaje, kterou jsou povinné, zjišťujeme je z rubu titulního listu a tiráže. Údaje, které o publikaci zjistíme z jiného zdroje, než je jím samotná kniha, uvádíme v hranatých závorkách - [].

---

¹ ŠESTÁK, Zdeněk. *Jak psát a přednášet o vědě*. Vyd. 1. Praha : Academia, 2002. s. 39.

² Tamtéž, s. 39.

³ IVANOVÁ, Kateřina – JURÍČKOVÁ, Lubica. *Pisemné práce na vysokých školách se zdravotnickým zaměřením*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2005. s. 26

⁴ ŠESTÁK, Zdeněk. *Jak psát a přednášet o vědě*. Vyd. 1. Praha : Academia, 2002. s. 40.

Označení citací a parafrází v textu

---

2. Údaj o autorovi, roku vydání zdroje a straně, z níž je citováno v závorce za citátem nebo parafrází (přírodní, lékařské vědy)

- Seznam literatury na konci práce
  - Čtenář si musí podle autora a roku spojit zkrácenou citaci v závorce s bibl. záznamem v seznamu literatury
  - V případě citování ze dvou různých děl jednoho autora vydaných v jednom roce -> v závorce i v bibl. záznamu v seznamu literatury za rokem vydání díla uvádíme písmena abecedy
-

Označení citací a parafrází v textu - přírodní, lékařské vědy

---

Příklad 2

Nezbytnost uvedení zdroje, z něhož jsme čerpali, uvádí i Šesták, když zdůrazňuje, že „**správná a přesná citace je předpokladem snadného nalezení příslušného literárního pramene.**“ (ŠESTÁK, 2002:39) Zároveň doporučuje zapsání úplné bibliografické citace, pouze u časopisů, které jsou citujícímu dostatečně známy nebo figurují v seznamech doporučených zkratk, je možné užít zkrácenou podobu názvu periodika. (ŠESTÁK, 2002:39) Na nutnost uvádět citace upozorňuje i Ivanová a Juříčková, přičemž uvádějí, že „**citáty umístěné v textu se vkládají do uvozovek.**“ (IVANOVÁ, 2005:26) Při tvorbě citace je pak – jak uvádí Šesták – nutné **přebírat údaje z titulní strany knihy.** (ŠESTÁK, 2002:40) V případě, že na titulní straně nejsou uvedeny údaje, kterou jsou povinné, zjišťujeme je z rubu titulního listu a tiráže. Údaje, které o publikaci zjistíme z jiného zdroje, než je jím samotná kniha, uvádíme v hranatých závorkách - [].

V seznamu literatury:

- **ŠESTÁK, Z. *Jak psát a přednášet o vědě.* Praha: Academia, 2002. 204 s. ISBN 80-200-0755-5.**
-

Označení citací a parafrází v textu - přírodní, lékařské vědy

---

Příklad 3 (pro názornost je parafráze ze strany 40 uvedena, jakoby šlo o další dílo téhož autora vydané ve stejném roce)

Nezbytnost uvedení zdroje, z něhož jsme čerpali, uvádí i Šesták, když zdůrazňuje, že „**správná a přesná citace je předpokladem snadného nalezení příslušného literárního pramene.**“ (ŠESTÁK, 2002a:39) Zároveň doporučuje zapsání úplné bibliografické citace, pouze u časopisů, které jsou citujícímu dostatečně známy nebo figuruji v seznamech doporučených zkratk, je možné užít zkrácenou podobu názvu periodika. (ŠESTÁK, 2002a:39) Na nutnost uvádět citace upozorňuje i Ivanová a Juříčková, přičemž uvádějí, že „**citáty umístěné v textu se vkládají do uvozovek.**“ (IVANOVÁ, 2005:26) Při tvorbě citace je pak – jak uvádí Šesták – nutné přebírat údaje z titulní strany knihy. (ŠESTÁK, 2002b:40) V případě, že na titulní straně nejsou uvedeny údaje, kterou jsou povinné, zjišťujeme je z rubu titulního listu a tiráže. Údaje, které o publikaci zjistíme z jiného zdroje, než je jím samotná kniha, uvádíme v hranatých závorkách - []].

V seznamu literatury:

- **ŠESTÁK, Z. *Jak psát a přednášet o vědě.* Praha: Academia, 2002a. 204 s. ISBN 80-200-0755-5.**
  - **ŠESTÁK, Z. *Název druhého titulu.* Praha: Academia, 2002b. 204 s. ISBN 80-200-XXXX-X.**
-

Označení citací a parafrází v textu

- Existuje rovněž řada zahraničních variant:
    - Harvard style
    - Vancouver style
    - American Psychological Association (APA) style
    - Modern Language Association (MLA) style
    - ...
-

NÁLEŽITOSTI ODBORNÉHO TEXTU

- **Struktura práce**
  - **Formální úprava práce**
    - **není jednotné, obvykle stanoveno katedrou, ústavem**
-

STRUKTURA PRÁCE (doporučující)

- Přední strana desek
  - Titulní list
  - Zadání BP, DP
  - Prohlášení o autorství
  - Poděkování vedoucímu
  - Obsah
  - Úvod
  - Vlastní text
  - Závěr
  - Resumé
  - (Seznam použitých zkratk)
  - Seznam literatury
  - Seznam příloh
-

FORMÁLNÍ ÚPRAVA PRÁCE

- v souladu s normou ČSN 01 6910 ze srpna 1997
  - Úprava písemností zpracovaných textovými editory nebo psaných strojem ČSN 01 6910
  - <https://inet.muni.cz/proxy/icspd/doc/normy/csn-01-6910.pdf>
  - Nutné přihlášení (jako do ISu)
  - **katedry obvykle individuální pravidla**
-

FORMÁLNÍ ÚPRAVA PRÁCE

□ Nejčastější pravidla:

- Formát A4 – pouze jednostranně
  - Řádkování 1,5
  - Zarovnání textu do bloku
  - Průběžné číslování arabskými číslicemi dole uprostřed stránky
  - Čísluje se od úvodu, ale předchozí stránky se započítávají
  - Přílohy se nečíslují
  - Používáme patkové písmo (Times New Roman)
  - Každá hlavní kapitola na nové stránce
  - Tabulky, grafy opatřit popisem
  - Jednotná grafická úprava v celém textu
-

ABSTRAKT

- ❑ **Stručná prezentace obsahu dokumentu**
  - ❑ **Přesné a jednoznačné definice cílů práce, metodologie, výsledků a závěrů**
  - ❑ **Informace obsažené v dokumentu**
  - ❑ **Rozsah 100 – 500 slov dle obsahu**
  - ❑ **Abstrakt na začátku odborného textu**
  - ❑ **Klíčová slova**
-

ANOTACE

- Stručný popis obsahu dokumentu**
  - Obsahuje bibliografickou citaci**
  - Rozsah 5-10 řádků**
  - Anotace ve dvou jazycích**
-

Anotace

Diplomová magisterská práce se zabývá problematikou správy elektronických informačních zdrojů (EIZ). V úvodu teoretické části práce je vysvětlena základní terminologie a na vybraném modelu jsou demonstrovány jednotlivé fáze správy tohoto typu zdrojů v průběhu jejich životního cyklu. Dále jsou rozebrány komerční systémy vytvořené pro automatizaci procesů správy EIZ. Na závěr teoretické části je zařazen celek pojednávající o mezinárodních standardech a doporučeních používaných při výměně statistických reportů o využívání EIZ. V praktické části práce je teoretický model správy EIZ konfrontován s obvyklou praxí v Ústřední knihovně Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity.

RESUMÉ

- ❑ **Souhrn nejdůležitějších zjištění a závěrů, ke kterým autor ve svém odborném textu dospěl**
  - ❑ **Resumé nastiňuje řešenou problematiku a uvádí přínos pro daný obor**
  - ❑ **Rozsah 10-15 řádků**
  - ❑ **Resumé ve dvou jazycích**
-

Resumé

Literární procesy (ve spojitosti s politickými, ekonomickými a kulturními změnami) nabraly v Sovětském svazu po r. 1985 zcela nový směr. Uvolnění společenského klimatu je signalizováno oficiální publikací samizdatových, undergroundových textů, dříve prohibovaných. Paralelně vznikají texty nové. Povídková tvorba do tohoto kontextu logicky zapadá. V „tlustých žurnálech“ jsou tištěny povídky Jurije Mamlejeva, Vladimira Sorokina, Eduarda Limonova, obrovskou popularitu získává emigrant Sergej Dovlatov. Vycházejí sbírky povídek příslušnice vnitřní emigrace Ljudmily Petruševské. Viktor Jerofejev představuje ve sborníku „Ruské květy zla“ povídky Saši Sokolova, Vjačeslava Pjecucha, Igora Jarkeviče, Jevgenije Popova a řady dalších. Boris Jekimov vyhrává se svojí venkovskou povídkou ve stylu „tvrdého“ realismu „Nemusíš plakat“ cenu Jurije Kazakova za rok 2004. Charakter ruských povídkových textů posledních dvou desetiletí osciluje od realismu přes postmodernismus zpět k realismu. Signifikantním rysem povídek je časté narušování vyprávěcích struktur, hledání nových témat z „druhé břehu“, na druhé straně však i pokusy o zobrazování běžného dne v životě ruského člověka. Postmodernistické experimenty Lva Rubinštejna, variace na socialistická témata V. Sorokina jsou dokladem literárního vývoje, postupně však ztrácejí na výrazu a na jejich místo nastupuje realistická tvorba Olega Pavlova, I. Jarkeviče, nové povídkové sbírky J. Mamlejeva nebo L. Petruševské. „Šoková terapie“ je nahrazena realistickým zobrazováním problémů současného Ruska, jak je představuje např. válka v Čečensku, bída či alkoholismus.

Pokyny pro zpracování závěrečných prací

☐ Geografický ústav

- <http://www.geogr.muni.cz/download/PokynyBP-DP-v2.pdf>

☐ Ústav teoretické fyziky a astrofyziky

- Oddělení teoretické fyziky
  - ☐ http://theor.physics.muni.cz/main.php?sec=documents&cat=thesis_templates
- Oddělení astrofyziky
  - ☐ http://astro.physics.muni.cz/main.php?sec=documents&cat=thesis_templates

☐ Matematický ústav

- V rámci seminářů k BP a DP
-

Pokyny pro zpracování závěrečných prací

Matematická biologie

- <http://www.iba.muni.cz/bimat/index.php?pg=12>

Ústav antropologie

- <http://anthrop.sci.muni.cz/page.yhtml?id=274>
-

Z čeho čerpat při tvorbě odborného textu

- ECO, Umberto. *Jak napsat diplomovou práci*. Olomouc: Votobia, 1997. 271 s. Velká řada; Sv. 27. ISBN 80-7198-173-7.
  - ČMEJRKOVÁ, S.- DANEŠ, F. – SVĚTLÁ, J. *Jak napsat odborný text*. Voznice: LEDA, 1999. 255 s. ISBN 80-85927-69-1.
  - VYMĚTAL, J. - VÁCHOVÁ, M. *Úvod do studia odborné literatury*. Praha: Orac, 2000. 287 s. Studijní texty Orac. ISBN 80-86199-19-3.
-

Z čeho čerpat při tvorbě odborného textu

- ŠESTÁK, Z. *Jak psát a přednášet o vědě.* Praha: Academia, 2002. 204 s.
ISBN 80-200-0755-5.

  - FILKA, J. *Metodika tvorby diplomové práce: praktická pomůcka pro studenty vysokých škol.* Brno: Vydavatelství Knihař, 2002. 223 s.
ISBN 80-86292-05-3.
-

Z čeho čerpat při tvorbě odborného textu

- VOŽENÍLEK, V. *Diplomové práce z geoinformatiky*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. 61 s.
ISBN 80-244-0469-9.

  - MEŠKO, D. – KATUŠČÁK, D. – FINDRA, J. *Akademická příručka*. Martin: Osveta, 2006. 481 s.
ISBN 80-8063-219-7.
-

Z čeho čerpat při tvorbě odborného textu - NORMA

- Úprava písemností zpracovaných textovými editory nebo psaných strojem ČSN 01 6910
  - <https://inet.muni.cz/proxy/icspdoc/normy/csn-01-6910.pdf>
  - Nutné přihlášení (jako do ISu)
-

Děkuji za pozornost 😊
